

EUROATLANTTISEN VUOROPUHELUN TULEVAISUUS

**JASON
LAVERY**

on historian professori Oklahoma State Universityssä.

Syyskuun 11. päivänä 2001 saavuin ennen kello kahdeksaa aamulla työhuoneeseeni, ja tapani mukaisesti ensi työkseni kuuntelin uutisia Suomen yleisradiosta internetin kautta. Uutislähetyksestä sain ensimmäiset tietoni terrori-iskuista New York Cityssä ja Washington D.C.:ssä. Tuolloin Euroatlanttinen yhteisö seiso i yhtenäisenä terrorismia vastaan. Neljä vuotta myöhemmin, jolloin hurrikaani Katrina iski USA:n Meksikolahden rannikolle, eurooppalaisissa reaktioissa oli huomattava annos vahingoniloa. Kuten pienelle vähemmistölle islamilaisessa maailmassa syyskuun 11. päivän iskut edustivat oikeutettua ja jumalallista kosta, Katrina oli joillekin Euroopassa ansaittu rangaistus maalle, joka ei allekirjoittanut Kioton sopimusta.

On helppo kuitata nykyinen antipatia euroatlanttisessa vuoropuhelussa Irakin sodalla. Viime vuosina vuoropuheluun silti on kehittynyt sellaisia piirteitä, jotka uhkaavat vielä syventää nykyistä Euroopan ja USA:n välisten suhteiden kuilua Irakin sodan päädyttyä. Nykyään asiantuntijoiden ääni puuttuu julkisesta keskustelusta Atlantin molemmin puolin lähes kokonaan. USA:ta koskevassa keskustelussa Suomessa Bushin hal-

linnon aikaan olen ihmetellyt, missä ovat Suomen ansioituneet Amerikan tutkijat? Antaako media Suomessa heille enää edes puheenvuoroja? Samoin on käynyt USA:ssa Euroopan suhteen. Nykyisestä asiantuntijoiden hiljaisuudesta (tai hiljentämisestä) uhkaa tulla asiantuntemuksen puute.

Korkeakoulupiireissä Atlantin molemmin puolin on kasvava haluttomuus vaalia euroatlanttista vuoropuhelua. Jotkut tuntemani eurooppalaiset tutkijat kieltäytyvät osallistumasta konferensseihin USA:ssa protestina Irakin sodalle. Nämä kollegat eivät ota huomioon sitä, että suuri enemmistö tutkijakunnasta USA:ssa on aina vastustanut tätä sotaa. Korkeimmillaan vain niukka enemmistö koko kansasta on koskaan kannattanut Irakin sotaa. Yhdysvalloissa yliopistot etsivät ahkerasti kontakteja muualta kuin Euroopasta. Omassa yliopistossani minun on ollut vaikea saada tukea yrityksille luoda tiiviimpiä suhteita Euroopan, etenkin Pohjoismaiden yliopistoihin, samaan aikaan kun rahaa ja resursseja riittää hankkeisiin Lähi-idän ja Kauko-idän yliopistojen kanssa. USA:n tiukennetut maahantulolait sekä eurooppalaisten uudet opiskelumahdollisuudet muualla maailmalla (ennen kaikkea Euroopan Unionin sisällä) uhkaavat perinteistä vilkasta transatlanttista opiskelijavaihtoa, ja näin vähentävät tulevien sukupolvien tuntemusta toista mannerta kohtaan.

Asiantuntijoiden poissa ollessa vuoropuhelua ovat hallinneet ihmiset, joiden pää tarkoitus on luoda toisesta osapuolesta mahdollisimman suuri viholliskuva ja vastakohta. Sekä USA:n terrorismin vastaisessa sodassa että Euroopan yhdentymisessä vallitsee suuri tarve määritellä vieraat, toi-

set, ja viholliset. Toisin kuin usein väitetään, viimeaikainen transatlanttinen keskustelu ei ole keskittynyt henkilöihin (esim. presidentti Bushiin), vaan osapuolten sovittamattomaan erilaisuuteen. Matti Klinge kiteytti tämän katsomuksen parin vuoden takaisessa väitteessään, ”Amerikka on kalvinismia ja juutalaisuutta, Eurooppa on katolilaisuutta ja ortodoksisuutta”. Atlantin molemmin puolin vakuutetaan omaa moraalista paremmuutta. USA olisi parempi paikka – kuuluu nykyään usein Euroopassa – jos se vain omaksuisi eurooppalaisen yhteiskuntamallin. Eurooppalaiset kommentaattorit, kuten Klinge väittävät, että eurooppalaiset ovat suvaitsevampia ja havaitsevat paremmin vivahteita kuin amerikkalaiset. Tämä väite ei lainkaan ota huomioon sitä, että keskiverto amerikkalainen syrjäisellä preerialla kokee usein enemmän monikulttuurisuutta kuin suomalainen Helsingissä. Lisäksi eurooppalaisten vivahteiden suvaitseminen ei näy koskevan maahanmuuttajia, esimerkiksi Suomessa. USA:ssa ei ymmärretä, miksi Eurooppa yrittää kaivaa maata USA:n hyvien tarkoituserien alta maailmalla. Kun yritän selittää opiskelijoilleni USA:n huonoa imagoa maailmalla, kuulen usein vastauk-

seksi ”mutta emme me tarkoita pahaa”. USA:ssa selitellään eurooppalaisten haluttomuutta tukea sokeasti Bushin terrorismin vastaista sotaa esimerkiksi sillä, että hyvinvointivaltio ja homoliittojen salliminen ovat heikentäneet eurooppalaisten moraalin. Uutiskynnystä ei ole ylittänyt se, että monet Euroopan maat ovat taistelleet kotimaista terrorismia vastaan vuosikymmenten ajan.

Historioitsijoina euroatlanttisen vuoropuhelun käänteen pitäisi huolestuttaa, sillä eripurana apostolit Atlantin molemmin puolin saattavat horjuttaa sekä nykypäivän vuoropuhelua että käsityksiä euroatlanttisen yhteisön menneisyydestä ja arvopohjasta. Tiedeyhteisön jäsenenä meidän pitäisi kantaa huolta tulevaisuudesta, koska euroatlanttinen yhteistyö kaikilla tieteen aloilla on rikastuttanut molempia osapuolia. Ei tarvitse kuin katsoa, kuinka monta Nobelin palkintoa on viime vuosina jaettu euroatlanttisille tutkijaryhmille. Annetaanko tämän vuoropuhelun vielä heikentyä? Pitäisikö minun boikotoida Suomea, jos ensi vuonna valitaan mielestäni väärä ehdokas tasavallan presidentiksi? ■